

VORWORT

ELŐSZÓ

Nicht zum ersten Mal erscheint in der Reihe der vom Deutschen Nationalkomitee herausgegebenen ICOMOS-Hefte eine gemeinsam mit dem Ungarischen Nationalkomitee entstandene Publikation (vgl. das Heft Nr. VII über Fertőrákos). Das ist kein Zufall, würde doch allein die Aufzählung der reichen historischen Beziehungen beider Länder oder auch nur eine umfassende Darstellung der auf dem Gebiet der Denkmalpflege bestehenden Zusammenarbeit weit über den Rahmen dieses Vorworts hinausgehen. Die Themenwahl des vorliegenden Heftes kann ebenfalls nicht als Zufall betrachtet werden. Das Bistum Pécs (Fünfkirchen), in dessen mittelalterlicher Geschichte Bischöfe deutscher Abstammung eine bedeutende, ja entscheidende Rolle gespielt haben, dient als gutes Beispiel für die erwähnten historischen Beziehungen. Auch das Zustandekommen der von König Ludwig I. (dem Großen) bereits im Jahr 1367 gegründeten Universität ist mit dem Namen eines deutschen Prälaten, des aus dem rheinlandpfälzischen Bergzabern gebürtigen Bischofs Wilhelm, verbunden.

Die vorliegende Publikation gibt einen detaillierten Überblick über die Geschichte der Universität, über die Entdeckung und Freilegung der Reste des mehrere Jahrhunderte unter dem Boden verborgenen Universitätsgebäudes sowie die in vielerlei Hinsicht sogar als sensationell zu bezeichnenden Ergebnisse der im Gebiet der Pécs'er Bischofsburg durchgeführten archäologischen Grabungen und Forschungen. Ein bedeutender Teil dieser Forschungsergebnisse wird hier zum ersten Mal publiziert. Darüber hinaus sind bestimmte Aspekte der denkmalpflegerischen Praxis in Deutschland und Ungarn von Interesse, bei denen sich in vielen Punkten große Übereinstimmung zeigt, etwa in der Frage, wie man die Ergebnisse von Freilegungen konservieren und präsentieren soll. Dies gilt auch für die Ergebnisse der Forschungen von Pécs (und Szászvár), die in das Gebiet der »klassischen« Denkmalpflege fallen.

Die Zusammenarbeit zwischen den Institutionen der Denkmalpflege in unseren Ländern hat sich in den letzten Jahren immer intensiver und fruchtbarer gestaltet. In die Reihe der Ausstellungen und der dem Erfahrungsaus-

Nem ez az első alkalom, hogy a Német Nemzeti Bizottság által kiadott ICOMOS-Füzetek sorozatában egy a Magyar Nemzeti Bizottsággal közösen készített publikáció lát napvilágot (lásd a VII. sz. füzetet Fertőrákosról). Ez nem véletlen, hiszen már maguknak a két ország közötti gazdag történelmi kapcsolatoknak a felsorolása vagy a műemlékvédelem területén kialakult együttműködés átfogó bemutatása is messze túlnyúlna ennek az előszónak a keretein. Jelen füzet témaválasztása megintcsak nem tekinthető véletlennek. A pécsi (Fünfkirchen) püspökség, amelynek középkori történelmében német származású püspökök jelentős, sőt döntő szerepet játszottak, jó példával szolgál az említett történelmi kapcsolatokra. Még az I. (Nagy) Lajos király által már 1367-ben megalapított egyetem létrejötte is egy német prelátus, a rajna-pfalzi Bergzabernben született Vilmos püspök nevével hozható kapcsolatba.

Az itt következő publikáció részletes áttekintést nyújt az egyetem történetéről, a több évszázadon át a földben rejtőzködő egyetemépület felfedezéséről és feltárásáról, valamint a pécsi püspökvár területén folytatott régészeti ásatások és kutatások sok szempontból akár szenzációsnak is nevezhető eredményeiről. Ezeknek a kutatási eredményeknek egy jelentős része itt kerül először a nyilvánosság elé. Ezen túlmenően érdeklődésre tarthatnak számot a németországi, ill. magyarországi műemlékvédelmi gyakorlat bizonyos aspektusai, amelyek sok pontban nagyonis egyező vonásokat mutatnak, így például abban a kérdésben, hogy miként konzerváljuk és mutassuk be a feltárások eredményeit. Ez érvényes a pécsi (és a szászvári) kutatások eredményeire is, amelyek a »klasszikus« műemlékvédelem körébe tartoznak.

Az együttműködés országaink műemlékvédelmi intézményei között az utóbbi években egyre intenzívebbé és gyümölcsözőbbé vált. A kiállítások és a tapasztalatcserét szolgáló közös konferenciák sorába illeszkedik bele ez a füzet is. Ennek a közös publikációnak a gondolata a pécsi régészeti ásatások és épületkutatás eredményeit bemutató, 1995-ben Regensburgban rendezett kiállításra megy

tausch dienenden gemeinsamen Konferenzen fügt sich auch das vorliegende Heft ein. Der Gedanke zu dieser gemeinsamen Publikation geht auf die 1995 veranstaltete Regensburger Ausstellung mit den Ergebnissen der archäologischen Grabungen und der Bauforschung in Pécs zurück. Inzwischen konnten auch die ersten Instandsetzungs- und Wiederherstellungsarbeiten dokumentiert werden, und es war möglich, die Forschungsergebnisse noch differenzierter als in der Ausstellung darzulegen.

ICOMOS muß als internationales Fachgremium der Denkmalpflege eine aktive Rolle übernehmen, wenn es darum geht, die weltweite Zusammenarbeit zu organisieren oder die Leistungen einzelner Länder bei der Bewahrung des kulturellen Erbes herauszustellen. Das Deutsche Nationalkomitee von ICOMOS versucht hier, durch seine Serie von Publikationen beispielgebend zu wirken, darunter bereits einige gemeinsam mit anderen Nationalkomitees erarbeitete Hefte.

Die vorliegende Publikation ist ein weiteres Ergebnis unserer langjährigen Zusammenarbeit, die zu einem intensiven Erfahrungsaustausch auf unterschiedlichen Gebieten der Denkmalpflege geführt hat. Wir danken den Verfassern der Beiträge und allen an der Forschungsarbeit in Pécs Beteiligten. Unser besonderer Dank gilt dem Ungarischen und dem Bayerischen Landesamt für Denkmalpflege sowie der Messerschmitt Stiftung, die durch einen Zuschuß das Erscheinen des Bandes ermöglicht hat.

Michael Petzet
Präsident

Tamás Fejérdy
Präsident

Michael Petzet
elnök

Fejérdy Tamás
elnök

vissza. Időközben dokumentálni lehetett az első állagmegóvási és helyreállítási munkálatokat is, és lehetővé vált, hogy a kutatási eredményeket még differenciáltabban mutassuk be, mint a kiállításon.

Az ICOMOS-nak mint a műemlékvédelem nemzetközi szakmai grémiumának aktív szerepet kell vállalnia, amikor arról van szó, hogy egy a világot behálózó együttműködést kell megszervezni, vagy az egyes országoknak a kulturális örökség megőrzése terén nyújtott teljesítményét kell kimutatni. Az ICOMOS Német Nemzeti Bizottsága most azt kísérli meg, hogy a kiadványok egy sorozata révén, a sorozatban már néhány más nemzeti bizottsággal közösen kidolgozott füzettel, példát szolgáltasson.

A mostani publikáció hosszú évek óta tartó együttműködésünk egyik újabb eredménye, azé az együttműködésé, amely intenzív tapasztalatcseréhez vezetett a műemlékvédelem különböző területein. Kérem, fogadják köszönetünket a tanulmányok szerzői és mindenki, aki közreműködött a pécsi kutatásokban. Külön köszönet illeti a magyar Országos Műemlékvédelmi Hivatalt és a Bajor Műemlékvédelmi Hivatalt, továbbá a Messerschmitt Alapítványt, amely támogatásával lehetővé tette e kötet megjelenését.